

ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅಸ್ಮಿತೆ ಮತ್ತು ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ: ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಕೆ.ಎಚ್. ಅನ್ನಪೂರ್ಣ*

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21793173>

ABSTRACT

ಈ ಲೇಖನವು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ, ನಿರ್ದೇಶಕ, ಮತ್ತು ರಂಗಕರ್ಮಿ ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ 'ನಾವಲ್ಲ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಪ್ರಮುಖ ನೀಳ್ಗತೆ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ'ಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಮಾಸ್ತಿ ಕಥಾ ಪುರಸ್ಕಾರ ವಿಜೇತ ಈ ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಕೇಂದ್ರ ಕಥೆ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಒಂದು ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಬದುಕಿನ ಕಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಬಡತನ, ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ, ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಮೌನ ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ (Gynocriticism), ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನಿರೂಪಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದ ಎಂಬ ಮೂರು ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಪಾತ್ರದ ಅಸ್ಮಿತೆ, ಏಜೆನ್ಸಿ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ದೃಢತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಮೌನವು ದೌರ್ಬಲ್ಯವಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಒಂದು ವಿಧದ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎಂದು ಈ ಲೇಖನ ವಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಅಧ್ಯಯನದ್ದು.

KEYWORDS: ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಹಿಳಾ ಅಸ್ಮಿತೆ, ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ, ಸೇತುರಾಮ್, ಮೌನ ಪ್ರತಿರೋಧ.

* ಡಾ. ಕೆ.ಎಚ್. ಅನ್ನಪೂರ್ಣ, ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ.

ಪರಿಚಯ:

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಸಮೃದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ (ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 1983) ಕನ್ನಡ ಕಿರುಗತೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವರ್ತಕರಾಗಿ, ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ರಂಗಭೂಮಿ ಕಲಾವಿದ, ನಿರ್ದೇಶಕ, ನಾಟಕಕಾರ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲ ಬರಹಗಾರ ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. 1953ರಲ್ಲಿ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಂಖಿದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಿಮಿತ್ತ', 'ಗತಿ', 'ಅತೀತ' ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ 'ನಾವಲ್ಲ' ಮತ್ತು 'ದಹನ' ಎಂಬ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನಾವಲ್ಲ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಮಾಸ್ತಿ ಕಥಾ ಪುರಸ್ಕಾರ' ಲಭಿಸಿದೆ. 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಕಥೆಯ ಕುರಿತು ಡಾ. ನಾ. ಮೊಗಸಾಲೆ ಅವರು, "21ನೇ ಶತಮಾನದ ಸ್ತ್ರೀ ಜಗತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಶೋಷಣೆ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಇದು ಸಶಕ್ತವಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಾತು ಕಥೆಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಆಶಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

Showalter (0525), Warhol, Spivak, Mohanty (1988) ಅವರ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅಸ್ಮಿತೆ, ವರ್ಗ-ಲಿಂಗ ಭೇದನ ಮತ್ತು ಮೌನದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು:

- ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ ಕಥನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅಸ್ಮಿತೆ ಮತ್ತು ಏಜೆನ್ಸಿ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು.
- ವರ್ಗ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಗಳ ಭೇದನ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಜೀವನ ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಗೆ ರೂಪಿಸಿದೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
- ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪ್ರತಿರೋಧದ ರೂಪವಾಗಿ ಮೌನ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಸ್ಥಾಪಕತ್ವವನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು.
- ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

1. ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗುಣಾತ್ಮಕ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮೂಲವಾಗಿ ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ 'ನಾವಲ್ಲ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ನೀಳ್ಗತೆಯನ್ನು

ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಪಠ್ಯ ನಿಕಟ ವಾಚನ (Close Reading) ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲ ವಿಧಾನ.

2. ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು ಮೂರು ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ:

- ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ (Gynocriticism Showalter, 052): ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ವಿಷಯಗಳಾಗಿ ಹೇಗೆ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಚೌಕಟ್ಟು ಸಹಾಯಕ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಆಂತರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಕೆಯ ಆಸೆ-ಭಯ ಮತ್ತು ಒಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನಿರೂಪಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ (Feminist Narratology Warhol, Lanser, 1992): ನಿರೂಪಣಾ ರೂಪ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಈ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಕಥೆಯ ಸಂರಚನೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಉತ್ತರ ವಸಾಹತು ಸ್ತ್ರೀವಾದ (Postcolonial Feminism Spivak, Mohanty, 1988): ಲಿಂಗ, ವರ್ಗ ಮತ್ತು ಜಾತಿಯ ಭೇದನದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

3. ಪಠ್ಯ ನಿಕಟ ವಾಚನ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ ವಕೀಲನ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳು, ಅತ್ತೆ ಮನೆಯ ಘಟನೆಗಳು, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಆಂತರಿಕ ಏಕೋಕ್ತಿಗಳು - ಈ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳನ್ನು ನಿಕಟವಾಗಿ ವಾಚಿಸಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅರ್ಥ ಶೋಧನೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

4. ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಚೌಕಟ್ಟು

ಸಿದ್ಧಾಂತಿಕ ನೋಟ	ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಶ್ನೆ	ಪಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯ
ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ	ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಿತ?	ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಒಳ ಜಗತ್ತು, ಆಸೆ, ಸ್ವಗೃಹಿಕೆ
ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನಿರೂಪಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತ	ನಿರೂಪಣಾ ರೂಪ ಲಿಂಗ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ?	ಕಥೆಯ ರಚನೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ದೃಷ್ಟಿಕೋನ
ಉತ್ತರ ವಸಾಹತು ಸ್ತ್ರೀವಾದ	ವರ್ಗ/ಜಾತಿ ಲಿಂಗ ಶೋಷಣೆ ಹೇಗೆ ವರ್ಧಿಸುತ್ತದೆ?	ಬಡತನ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮರ್ಯಾದೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅವಲಂಬನೆ

ವರ್ಗ-ಲಿಂಗ-ಜಾತಿ ಕೂಡಿಕೆ (Intersectionality)	ಅನೇಕ ಅಸ್ಥಿತೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಹೇಗೆ ಒಂದಾಗುತ್ತವೆ?	ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಆಯ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ
--	--	------------------------

ಕೋಷ್ಟಕ 1: 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಾಗಿ ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಚೌಕಟ್ಟು

ಫಲಿತಾಂಶ ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆ

1. **ವರ್ಗ, ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ:** ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳುವ ರಚನಾ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಥೆಯ ಆರಂಭ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯನ್ನು ನಿಖರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತದೆ: ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ತಂದೆ ಮತ್ತು ಮನೆ-ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುವ ತಾಯಿ ಇರುವ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬ. ಜಾತಿ-ಪ್ರಭಾವಿ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದ ಉನ್ನತ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಗೌರವದ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಡತನ ಈ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನೇ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ - ಹೊರೆ ಎರಡೂ ಆಗುತ್ತದೆ: ಸಂಪನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆಕೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಗಿಂತ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ ವಕೀಲ - 'ಮನೆ, ಆಸ್ತಿ, ತೋಟ, ಆಳು ಹಣಕಾಸಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ' - ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಗೆ ವರ್ಗ-ವ್ಯತ್ಯಾಸ ದರ್ಪಣ. ಅನ್ನದ ರೂಪಕ ಮೂಲಕ ಕಥೆ ಈ ಅಸಮತೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ: ವಕೀಲನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವಾಗ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಊಟಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆ. "ಕೂತು ಕೂತು ಕಾದು ತಿನ್ನೋರಿಲ್ಲ..... ಕೆಟ್ಟು ತಿಪ್ಪೆ ಸೇರ್ತದೆ" ಎಂಬ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಮಾತುಗಳು ಆಕೆಯ ಬದುಕಿನ ಕಠಿಣ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ.
2. **ದಾಂಪತ್ಯ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಏಜೆನ್ಸಿಯ ಮಿತಿಗಳು** ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ವಿವಾಹ ಆದಾಯ ತೆರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಮಿಷನರ್ ಆದ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಗಂಡ ಸಲಿಂಗಕಾಮಿ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ - ಪಾರ್ಟಿ, ಕ್ಲಬ್‌ಗಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಶೃಂಗರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಲವಂತವಾಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಇದನ್ನು ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಬೂರ್ಜ್ವಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಗೆ ವಹಿಸಲಾಗುವ 'ಅಲಂಕಾರ ಕಾರ್ಯ' (Decorative Function) ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ತನ್ನ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಕೂಡ ಬಲವಂತ, ಪರಸ್ಪರ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಯಾವ ಭಾವೋದ್ರೇಕವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಶಾಂತ ದನಿ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ನಿರೂಪಣಾ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ವಿಧದ ಪ್ರತಿರೋಧ - ಕಥೆ ಅವಳ ಸಂಕಟವನ್ನು ಮೆಲೋಡ್ರಾಮ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಅದರ ರಚನಾ, ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

3. ಮಗುವಿನ ಜನನ ಮತ್ತು ಪಿತೃಸತ್ತಾ ನಿರಾಕರಣ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯ ಮಗನ ಜನನ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ತಿರುವು. ಗಂಡ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯನ್ನೇ ಆರೋಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟೇ ಮುಂದುವರಿದರೂ ಮಕ್ಕಳು ಹೆರುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ದುಷ್ಟರಿಣಾಮಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ಹೊಣೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನಃಸ್ಥಿತಿ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಥೆಗಾರರು ಈ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದ ಗಂಡ ಇಂಥ ನಡವಳಿಕೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವಾಗ ಆ ಟೀಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಔಪಚಾರಿಕ ಆಧುನಿಕತೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಧ್ವಾಂಸರು (Datar, 1993; Chakravarti, 1993) ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ ಕಥೆ ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ಮನೋರಂಜಕ ಕಥನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಮೌನ: ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪ್ರತಿರೋಧದ ರೂಪ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಸಮೃದ್ಧ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಆಕೆಯ ಮೌನ ಬಳಕೆ. ಇಡೀ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗಂಡನ ಕೊರತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ - ಅವಳಿಗೆ ಅರಿವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ (ಆಕೆಯ ಆಂತರಿಕ ಜಾಗೃತೆ ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟ), ಬದಲಿಗೆ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಳ್ಳಿ ನಿರ್ಧಾರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. Spivak (1988) ಸಬಾಲ್ವರ್ನ್ ಮಾತಿನ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ - ನೇರವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದರೆ ಅಲ್ಪ ಆಶ್ರಯ ಕೂಡ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ. “ಗಂಡನು ರಾವಣ ಆದರೆ ಬರೀ ಸೀತೆಗಲ್ಲ. ಮಂಡೋದರಿಗೂ ಕಷ್ಟಾನೇ..... ಸೀತೆಗೆ ವಾಸಿ. ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ದೇವರಾಗಬಹುದು ಆದರೆ ಮಂಡೋದರಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ರಾವಣನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಬದುಕಬೇಕು. ಅವನನ್ನೇ ಆದಷ್ಟು ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕು. ನಾನು! ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ.” ಈ ರಾಮಾಯಣ ರೂಪಕ - ಸೀತೆ, ಮಂಡೋದರಿ, ರಾವಣ - ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ ಸಹನೆಯ ಆಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾದರಿಯೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಅದರ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ.
5. ವಕೀಲನ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಐಕ್ಯಮತ್ಯದ ನೈತಿಕತೆ ವಕೀಲನ ಪತ್ನಿ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರತಿಪಾತ್ರ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಸಹಾಯ ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಗಂಡನಿಗೆ “ದ್ರೌಪದಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಮಾನ ಅಪಮಾನ ಮರೆತು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡೂ ಕೈನಲ್ಲಿ ಅಂಗಲಾಚಬೇಕು. ಆಗ ಬರ್ತಾನೆ” ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಒಡ್ಡಿ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ದ್ರೌಪದಿ ರೂಪಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಒಳ ಕಥನವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ: ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿ ಮಾತ್ರ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅನುಕಂಪ ಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಸತ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ಮೊಳಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಇಂದಿಗೂ ಗಂಡಸಿನ ಅಹಂಕಾರ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ

ಬೇಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಹಾನುಭೂತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಟು ಸತ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. “ನೀವು ವ್ಯವಹಾರಸ್ಥರು ಅಂತ ಗೊತ್ತು ನನಗೆ... ಅಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ ಅನ್ನೋ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಅದನ್ನ ಕಳೀಬೇಡಿ. ಬರೀ ಗಂಡಸಾಗ್ಗೆಡಿ. ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ. We feel unsafe” ಈ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳು ಗಂಡಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

6. ನೈತಿಕ ಅಖಂಡತೆ ಮತ್ತು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಸಂಬಂಧ ನಿರಾಕರಣೆ ವಕೀಲ ತನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತೆ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಾಗ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ದೃಢ ನಿರ್ಧಾರ ತಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಪರಸ್ಪರ ಭಾವ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಆಕೆ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಘನತೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವ ಯಾವ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೂ ಒಡಂಬಡದ ನಿರ್ಧಾರ ತಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಆಕೆಯ ತರ್ಕ ಸ್ಪಷ್ಟ: “ನಿಜಕ್ಕೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಲಿ, ಗಂಡಾಗಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಗತಿಪರ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.” ಇದು ಆಸೆಗಳಿಲ್ಲದ ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಅಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನೈತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಆಯಾಮಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮಹಿಳೆಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ‘ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ’ ವಿಷಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಸಾರಾಂಶ

ವಿಷಯ	ಕಥನ ಘಟನೆ	ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ವರ್ಗ-ಲಿಂಗ ಭೇದನ	ಹಸಿವು, ಬಡತನ, ಮನೆ ಕೆಲಸ	ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಾಧ್ಯತೆ ರೂಪಿಸುತ್ತದೆ
ದಾಂಪತ್ಯ ಶೋಷಣೆ	ಗಂಡನ ಸಲಿಂಗಕಾಮ ಮತ್ತು ಬಲಾತ್ಕಾರ ಗರ್ಭ	ವಿವಾಹ: ಅನ್ನೋನ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆ
ಸಂತಾನ ಆರೋಪ	ಮಾಂದ್ಯ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಆಪಾದನೆ	ಸಂತಾನ ಫಲಿತಾಂಶದ ಲಿಂಗ ಆರೋಪ ಮುಂದುವರಿಕೆ
ಮೌನ ಪ್ರತಿರೋಧ	ವಕೀಲ ಮತ್ತು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಮೌನ ತಂತ್ರ	ರಚನಾ ನಿರ್ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿತ ಏಜೆನ್ಸಿ
ಸ್ತ್ರೀ ಐಕ್ಯಮತ್ಯ	ವಕೀಲ ಪತ್ನಿ ದ್ರೌಪದಿ ರೂಪಕ ಬಳಸಿ ನೆರವು	ನೈತಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯ ತಾಣವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಜಾಲ
ನೈತಿಕ ಅಖಂಡತೆ	ವಕೀಲನ ಪ್ರೇಮ ನಿರಾಕರಣೆ	ಬಲಿ ಪಾತ್ರದಾಚೆ ನೈತಿಕ ಅಸ್ಥಿತ್ವ

ಚರ್ಚೆ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ:

‘ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ’ಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆ ಎಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮೋಚನೆಯನ್ನು ವಿವಾಹ ತ್ಯಜಿಸುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ನೇರ ಮುಖಾಮುಖಿ ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುವ

ಕಥನಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ ಪಠ್ಯ ರಚನಾ ನಿರ್ಬಂಧದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯ ಆಯ್ಕೆಗಳ ನೈತಿಕ ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಆಯ್ಕೆಗಳು ಆಕೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನದ ಸಂಪೂರ್ಣ ತೂಕ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಕುಟುಂಬ ಬೆಂಬಲ ಇಲ್ಲದ, ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯ ಮಗನಿರುವ, ವಯಸ್ಸಾದ ತಾಯಿ ಇರುವ, ಭ್ರಷ್ಟ ಗಂಡನ ಸಂಬಳ ಮಾತ್ರ ಆಧಾರವಿರುವ ಮಹಿಳೆ - ಈ ಸ್ಥಿತಿ ಆಕೆಯ ಏಜೆನ್ಸಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಿಗೆ ಏಜೆನ್ಸಿ ಚಲಾಯಿಸಬೇಕಾದ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಆಳವಾಗಿದೆ. ಭಾನು ಮುಷ್ಠಾಕ್ ಅವರ 'ಹಾರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಂಪ್' (ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೂಕರ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, 2025) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿಯರ ದೈನಂದಿನ ಜೀವನ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾಗತಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಸೂಚನೆ. 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಈ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಸಮಾರೋಪ:

ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮಹಿಳಾ ಅನುಭವದ ಆಳ, ನೈತಿಕ ಗಂಭೀರ ಚಿತ್ರಣ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿಯ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಕಥನ ಶೋಷಣೆಯ ಅನೇಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು - ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಲೈಂಗಿಕತೆ - ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾಯಕಿಯ ನೈತಿಕ ಅಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಮೌನ ನೈತಿಕ ವೀರತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ಆದರ್ಶೀಕರಣ ಎರಡನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ, ಸಹನೆಯಿಂದ ಬದುಕಿದ ಮಹಿಳೆಯ ಶ್ರದ್ಧಾಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅನುಕಂಪಶೀಲ ಚಿತ್ರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ - ಆಕೆ ಸಹನೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಿಂದ ನಿರ್ಧರಿತಳಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ' 21ನೇ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಠ್ಯ - ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಿರಂತರತೆ, ಸಂತಾನ ಆರೋಪದ ಲಿಂಗ-ರಾಜಕಾರಣ, ವಿವಾಹದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಐಕ್ಯಮತ್ಯದ ನೈತಿಕತೆ - ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೀಳತೆ ರೂಪದ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನೆ 'ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ'ಯ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಓದು ಕನ್ನಡ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕ್ಯಾನನ್ ಪಠ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಸೇತುರಾಮ್ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಅನುವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ತಳಹದಿ ಹಾಕಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಯು., (1993), ಆರಂಭಿಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಿತೃಪ್ರಭುತ್ವದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ (ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ), ಮುಂಬೈ: ಸಮೀಕ್ಷಾ ಟ್ರಸ್ಟ್.
2. ದಾತಾರ್, ಸಿ., (1993), ಹಿಂಸೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಹೋರಾಟ: ಮಧ್ಯ ವಿರೋಧಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು (ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ), ಲಂಡನ್: ಪಾಲ್ಗ್ರೇವ್ ಮ್ಯಾಕ್ಮಿಲ್ಲನ್.
3. ದೇವಿ, ಎಂ., (1997), ಸ್ವನ ಕಥೆಗಳು, ಕಲ್ಕತ್ತಾ: ಸೀಗಲ್ ಬುಕ್ಸ್.
4. ಲ್ಯಾನ್ಸರ್, ಎಸ್. ಎಸ್., (1992), ಅಧಿಕಾರದ ಕಾದಂಬರಿಗಳು: ಮಹಿಳಾ ಬರಹಗಾರರು ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣಾ ಧ್ವನಿ, ಇಥಾಕಾ: ಕಾರ್ನೆಲ್ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ಪ್ರೆಸ್.
5. ಮೊಹಂತಿ, ಸಿ. ಟಿ., (1988), ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೆಳಗೆ: ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮತ್ತು ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಪ್ರವಚನಗಳು (ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆ), ಲಂಡನ್: ಪಾಲ್ಗ್ರೇವ್ ಮ್ಯಾಕ್ಮಿಲ್ಲನ್.
6. ಮೋಸಾಲೆ, ಎನ್., (ವರ್ಷ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ), ಮುಖಪುಟ ವಿವೇಚನೆ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶಕರು.
7. ಮುಷ್ತಾಕ್, ಬಿ., (2025), ಹೃದಯ ದೀಪ, ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್: ಫೆಮಿನಿಸ್ಟ್ ಪ್ರೆಸ್.
8. ಪ್ರೀತಮ್, ಎ., (1950), ಪಿಂಜಾರ್, ನವದೆಹಲಿ: ರಾಜಕಮಲ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
9. ಸೇತುರಾಮ್, ಎಸ್. ಎನ್., (ವರ್ಷ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ), ನಾವಲ್ಲಾ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಕನ್ನಡ ಪ್ರಕಾಶಕರು.
10. ಶೋವಾಲ್ಪರ್, ಇ., (1979), ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಕಾವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ (ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಬರೆಯುವುದು), ಲಂಡನ್: ಕ್ಲೂಮ್ ಹೆಲ್ಡ್.
11. ಸ್ಪಿವಾಕ್, ಜಿ. ಸಿ., (1988), ಸಬಾಲ್ಪನ್ ಮಾತನಾಡಬಹುದೇ? (ಮಾರ್ಕ್ಸಿಸಂ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ), ಅರ್ಬಾನಾ: ಇಲಿನಾಯ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ.
12. ವಾಹೋಲ್, ಆರ್. ಆರ್., (1989), ಲಿಂಗ ಆಧಾರಿತ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಗಳು: ವಿಕೋರಿಯನ್ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣಾ ಪ್ರವಚನ, ನ್ಯೂಬ್ರನ್ಸ್‌ವಿಕ್: ರಿಟರ್ನ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ.
13. ಜೈದಿ, ಎ., (2015), ಅನ್‌ಬೌಂಡ್: ಭಾರತೀಯ ಮಹಿಳಾ ಬರವಣಿಗೆಯ 2,000 ವರ್ಷಗಳು, ನವದೆಹಲಿ: ಅಲೆಫ್ ಬುಕ್ ಕಂಪನಿ.
14. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, (1983), ಚಿಕ್ಕವೀರ ರಾಜೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಜೀವನ್ ಕಾರ್ಯಾಲಯ.